

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS VL.7-9

7.LUOKKA

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
<p>T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä</p> <p> – Erilaisten viestintäympäristöjen tunnistaminen ja nimeäminen on tärkeää. Oppilas perehtyy käsitteisiin "viestintä" ja "vuorovaikutus" sekä oppii hahmottamaan viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden moninaisuutta esimerkiksi toiminnallisten, draaman, työtapojen avulla.</p> <p>– Oppilas oppii ymmärtämään suullisen ja kirjallisen sekä nonverbaalin viestinnän välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kielellisten ja ilmaisullisten taitojen merkityksen viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.</p> <p>– Tekstilajien tuntemus ja monilukutaidon kehittyminen ja kehittäminen ovat viestintä- ja vuorovaikutustaitojen perustaa ilmaisun taitojen lisäksi. Oppilas perehtyy ilmaisun perusteisiin tiedollisesti ja taidollisesti.</p> <p>– Oppilas arvioi itseään viestijänä.</p> <p>– Oppilas harjaantuu viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen ja niiden havainnointiin kokonaisvaltaisesti.</p>	S1	L2, L3, L6, L7
<p>T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</p> <p> – Oppilas harjaantuu esimerkiksi kuuntelun taidossa, palautteenannossa, keskustelun taidoissa sekä suullisessa esittämisessä.</p> <p>– Ryhmäviestintätaidot hioutuvat ryhmäytysharjoituksissa sekä ryhmätyöskentelyssä.</p> <p>– Työskentelyn reflektointi ohjaa oppilasta tunnistamaan ryhmässä toimimisen periaatteita ja ryhmässä toimivien rooleja.</p>	S1	L1, L2, L3, L7
<p>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p>	S1	L1, L2, L3, L7
Tekstien tulkitseminen		
<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</p> <p> – Oppilas perehtyy käsitteisiin "fakta" ja "fiktio".</p> <p>– Oppilasta ohjataan lukuharrastukseen ja</p>	S2	L1, L2, L4

<p>tekstilajituntemukseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Oppilas perehtyy kirjallisuuden päälajeihin ja kertomisen keinoihin sekä oppii soveltamaan kirjallisuuden peruskäsitteitä kaunokirjallisen tekstin lukuun ja työstöön. – Kirjallisuuskeskustelut sekä palautteet oppilaan tuottamista teksteistä, oppilastöistä ja esitelmistä avaavat oppilaalle uusia tulkintoja teksteistä. – Oppilas oppii tunnistamaan näkökulmia sekä kirjoittamaan valitsemastaan näkökulmasta. – Tekstilajeihin perehtymisessä ja tekstien laadinnassa harjaantuu oppilaan lukutaito, ja ne kehittävät tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoinnissa tarvittavia strategioita, jotka ovat myös tiedollinen oppimisen kohde, kuten lukutaito ja lukutaidon merkitys. – Oppilas ottaa haltuun ajattelun apuvälineitä, joita hän oppii hyödyntämään lukemisessa ja tekstien työstössä. – Kirjoittaminen on osa lukemista – oppilas esimerkiksi oppii pitämään luku- ja oppimispäiväkirjaa ja perehtyy tietoteksteihin myös määritelmiä kirjoittaen. – Tekstejä työstetään draaman keinoin. – Oppilas reflektoi toimintaansa. 		
<p>T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p>	S2	L1, L2, L4, L5
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sana- ja käsitevarannon perustaa ovat sanaluokat, jotka kerrataan ja joista opitaan uutta. – Oppilasta ohjataan tekstilajituntemukseen. 	S2	L1, L2, L4
<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p> <ul style="list-style-type: none"> – Oppilas oppii tiedonhaun strategioita ja periaatteita. – Oppilas syventää ja monipuolistaa erilaisiin tietolähteisiin liittyviä käsityksiään. – Oppilas oppii soveltamaan hakemaansa tietoa. – Oppilas arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja tiedon sovellettavuutta. – Oppilas perehtyy tietoteksteihin. 	S2	L2, L4, L5, L6
<p>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p> <ul style="list-style-type: none"> – Oppilas oppii käsitteet "fakta" ja "fiktio". – Oppilasta ohjataan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiin esimerkiksi nuortenkirjojen, 	S2	L1, L2, L4, L5

<p><i>novellien, median kertomusten, sarjakuvien, musiikkikappaleiden, kuvataideteosten, näytelmien sekä elokuvien ja tv-sarjojen kautta.</i></p> <p><i>– Oppilas perehtyy kirjallisuuden päälajeihin ja kertomisen keinoihin sekä oppii soveltamaan kirjallisuuden peruskäsitteitä kaunokirjallisen tekstin lukuun ja työstöön.</i></p> <p><i>– Kirjallisuuskeskustelut, draamatyöskentely, tekstien pohjalta kirjoittaminen sekä palautteet oppilaan tuottamista teksteistä, oppilastöistä ja esitelmistä avaavat oppilaalle uusia tulkintoja teksteistä.</i></p> <p><i>– Lukemistossa on yhteisesti luettavia ja vapaasti luettavaksi valittavia teoksia, joiden lukemiseen liittyy oppimistehtäviä.</i></p>		
Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L7
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L6

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoituksiperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Pehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyyli- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Pehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

8.LUOKKA

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
<p>T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä</p> <p> <i>Oppilas perehtyy vaikuttamiseen. Hän oppii soveltamaan vaikuttamisen keinoja viestintä- ja vuorovaikutustilanteisiin sekä havainnoimaan niitä. Hän oppii arvioimaan toiminnan ja vaikuttamisen eettisyyttä.</i></p> <p><i>Oppilas syventää käsityksiään ja tietojaan viestinnästä ja vuorovaikutuksesta sekä oppii hahmottamaan viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden moninaisuutta esimerkiksi toiminnallisten, draaman, työtapojen avulla. Hän oppii ymmärtämään suullisen ja kirjallisen sekä nonverbaalin viestinnän välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kielellisten ja ilmaisullisten taitojen merkityksen viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa. Tekstilajien tuntemus ja monilukutaidon kehittyminen ja kehittäminen ovat viestintä- ja vuorovaikutustaitojen perustaa moninaisen ilmaisun kehittämisen lisäksi.</i></p> <p><i>Oppilas reflektoi toimintaansa.</i></p>	S1	L2, L3, L6, L7
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	L1, L2, L3, L7

Oppilas oppii vaikuttamaan ryhmissä. Oppilas oppii havainnoimaan ryhmässä toimimista ja opiskelee ryhmässä toimimisen avaintaitoja. T1 kytkeytyy T2:een eli rakentaa pohjaa ryhmäviestintätaitojen kehittämiseksi ja monipuolistamiselle.

Oppilas oppii perustelevaan mielipiteitään ja näkemyksiään suullisesti ja kirjallisesti. Argumentointia harjoitellaan keskusteluissa. Oppilas oppii tunnistamaan, analysoimaan ja tulkitsemaan sekä tuottamaan tekstilajeja, joissa esitetään mielipiteitä.

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

S1

L1, L2, L3, L7

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämiskeinoita erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

S1

L1, L2, L6, L7

Oppilas syventää käsitystään viestinnästä ja vuorovaikutuksesta sekä oppii hahmottamaan viestintä- ja vuorovaikutustilanteiden moninaisuutta esimerkiksi toiminnallisten, draaman, työtapojen avulla. Hän oppii ymmärtämään suullisen ja kirjallisen sekä nonverbaalin viestinnän välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä sekä kielellisten ja ilmaisullisten taitojen merkityksen viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa. Tekstilajien tuntemus ja monilukutaidon kehittyminen ja kehittäminen ovat viestintä- ja vuorovaikutustaitojen perustaa moninaisen ilmaisun kehittämisen lisäksi. Oppilas tutustuu ilmaisun perusteisiin myös tiedollisesti.

Oppilas reflektoi toimintaansa.

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

S2

L1, L2, L4

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

S2

L1, L2, L4, L5

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

S2

L1, L2, L4

Oppilas tutustuu tekstilajien ominaispiirteisiin ja tuottaa tekstejä monipuolisesti. Hän havainnoi luvussa olevan tekstin ja oman tekstinsä rakennetta, sisältöä, kieltä ja

<i>tyyliä. Hän muodostaa teksteistä tulkintaa ja opiskelee tekstien vaikuttavuutta.</i>		
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	L2, L4, L5, L6
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	L1, L2, L4, L5
 <p><i>Oppilas perehtyy suosittuihin kirjallisuudenlajeihin, kirjallisuuden vaikuttavuuteen sekä keskeisiin kirjallisuuden tyylisuuntiin ja -kausiin. Oppilas kehittää taitojaan keskustella kirjallisuudesta ja kertoa lukukokemuksistaan. Luettua käsitellään monipuolisesti esimerkiksi draaman keinoin. Oppilas laajentaa tietämystään ja tuntemustaan tekstilajeista omaan tekstintuottoonsa kirjoittamalla monipuolisesti fiktiivisten tekstien pohjalta. Hän oppii myös dramatisointia ja intertekstuaalisuutta.</i></p> <p><i>Oppilasta ohjataan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiin nuortenkirjojen, novellien, median kertomusten, sarjakuvien, musiikkikappaleiden, kuvataideteosten, näytelmien sekä elokuvien ja tv-sarjojen kautta.</i></p> <p><i>Kirjallisuuskeskustelut, draamatyöskentely, tekstien pohjalta kirjoittaminen sekä palautteet oppilaan tuottamista teksteistä, oppilastöistä ja esitelmistä avaavat oppilaalle uusia tulkintoja teksteistä.</i></p> <p><i>Lukemistossa on yhteisesti luettavia ja vapaasti luettavaksi valittavia teoksia, joiden lukemiseen liittyy oppimistehtäviä.</i></p>		
Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L7
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L6
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L7

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<p>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p> <p><i>Lauseenjäsennyksen ja verbien modusten opiskelun myötä oppilas kehittää kielitietouttaan ja -tietoisuuttaan, oppii hahmottamaan lauserakenteita, sanojen asemia lauseissa sekä sanojen ja ilmausten vaikuttavuutta. Oppilas kertaa ja tutkii puheen ja kirjoituksen eroja sekä oppii tuottamaan asiatyylisiä tekstejä. Hän havainnoi tekstien sidosteisuutta.</i></p>	S4	L1, L2, L4
<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p> <p><i>Oppilas perehtyy suosittuihin kirjallisuudenlajeihin, kirjallisuuden vaikuttavuuteen sekä keskeisiin kirjallisuuden tyyli- ja -kausiiin. Oppilas kehittää taitojaan keskustella kirjallisuudesta ja kertoa lukukokemuksistaan. Luettua käsitellään monipuolisesti esimerkiksi draaman keinoin. Oppilas laajentaa tietämystään ja tuntemustaan tekstilajeista omaankin tekstintuottoonsa kirjoittamalla monipuolisesti fiktiivisten tekstien pohjalta. Hän oppii myös dramatisointia ja intertekstuaalisuutta.</i></p> <p><i>Oppilas osallistuu koulun kulttuuriaiheisiin liittyviin teemapäiviin ja tapahtumiin tekijänä ja kokijana. Oppilas osallistuu koulun ja koulun yhteistyötahojen järjestämään kulttuuritoimintaan.</i></p> <p><i>Oppilas reflektoi toimintaansa.</i></p>	S4	L1, L2, L4

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteri- ja taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamiseen suoriin ja

epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoituksiperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja mediakulttuuriin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

9.LUOKKA

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	L2, L3, L6, L7

 <p><i>Oppilas perehtyy viestintä- ja puhekuulttuuriin. Hän oppii lisää ilmaisua harjoitellen erilaisia viestintätilanteita esimerkiksi draaman keinoin. Hän oppii teatteria, missä painottuu teatteri viestintäympäristönä ja taidemuotona.</i></p> <p><i>Oppilas reflektoi toimintaansa itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti.</i></p>		
<p>T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</p> <p><i>Oppilas kehittyy aktiivisessa kuuntelemisessa sekä itsearvioinnissa ja palautteenannossa. Hän harjaantuu esiintymisessä. Kielellisiä ilmiöitä tarkastellaan laajasti, joten oppilaan kielellinen tietous ja tietoisuus kehittyvät monipuolisesti.</i></p>	S1	L1, L2, L3, L7
<p>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p>	S1	L1, L2, L3, L7
<p>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p> <p><i>Oppilas perehtyy käsitteeseen "identiteetti" ja ymmärtää, kuinka opiskeltavat sisällöt liittyvät siihen. Oppilas hahmottaa identiteettinsä osa-alueita tietoisesti itsetuntemukseen liittyvän toiminnan avulla sekä esimerkiksi kaunokirjallisuutta lukien ja työstäen, kirjoittaen sekä omaa nimeään ja nimistöä tutkien.</i></p> <p><i>Oppilas reflektoi toimintaansa.</i></p> <p><i>Kulttuurinen tietous ja tietoisuus sekä kielitaito ovat tärkeitä alueita kehittää viestintä- ja vuorovaikutusosaamisessa. Ne ovat vuorovaikutuksen ja viestinnän perustaa ja kuuluvat viestijäkuvaan.</i></p>	S1	L1, L2, L6, L7
<p>Tekstien tulkitseminen</p>		
<p>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</p> <p><i>Oppilas perehtyy laajasti suomalaiseen kirjallisuuteen, kehittää medialukutaitoaan sekä harjaantuu vastaanottajan taidoissa, tekstin tekemisen ja tuoton taidoissa sekä tekstilajituntemuksessaan monipuolisesti.</i></p> <p><i>Tekstin tuottaminen kuuluu oppilaan lukemiseen ja päinvastoin. Tekstejä työstetään yhteistoiminnallisesti itsenäisen työskentelyn lisäksi.</i></p> <p><i>Oppilas reflektoi toimintaansa.</i></p>	S2	L1, L2, L4

<p>T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p>	<p>S2</p>	<p>L1, L2, L4, L5</p>
<p>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p> <p> <i>Oppilas kehittää ja syventää erittelyn taitojaan ja oppii analysoimaan lukemaansa. Hän rakentaa lukemastaan aiempaa tietoisemmin tulkintaa ja oppii pohtimaan ja tarkastelemaan kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä lukemiensa ja työstämiensä tekstien kautta. Lukeminen ja tekstin tuottaminen kytkeytyvät kiinteästi toisiinsa – oppilas esimerkiksi työstää tutkielman tai laajahkon projektitehtävän.</i></p>	<p>S2</p>	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p> <p> <i>Oppilas kerta tiedonhaun ja tiedon soveltamisen periaatteita. Hän perehtyy lähteiden merkitsemiseen.</i></p>	<p>S2</p>	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p> <p> <i>Oppilas perehtyy suomalaiseen kirjallisuuteen, sen vaiheisiin ja kansankuvaukseen. Keskeinen teema ja tarkasteltava ilmiö on kulttuurinen identiteetti.</i></p> <p><i>Oppilas kehittää ja syventää erittelyn taitojaan ja oppii analysoimaan lukemaansa. Hän rakentaa lukemastaan aiempaa tietoisemmin tulkintaa ja oppii pohtimaan ja tarkastelemaan kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä lukemiensa ja työstämiensä tekstien pohjalta. Lukeminen ja oman tekstin tuottaminen kytkeytyvät kiinteästi toisiinsa – oppilas esimerkiksi työstää kirjallisuuteen liittyvän tutkielman tai projektitehtävän, josta hän pitää laajan esitelmän. Esitelmän pitoon liittyvät palautteenanto ja kirjallisuuskeskustelu.</i></p> <p><i>Lukemistossa on yhteisesti luettavia ja vapaasti luettavaksi valittavia teoksia, joiden lukemiseen liittyy oppimistehtäviä.</i></p> <p><i>Oppilasta ohjataan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiin esimerkiksi kirjojen, novellien, median kertomusten, sarjakuvien, musiikkikappaleiden, kuvataideteosten, näytelmien sekä elokuvien ja tv-sarjojen kautta. Keskustelut, draamatyöskentely, tekstien pohjalta kirjoittaminen sekä palautteet oppilaan tuottamista teksteistä, oppilastöistä ja esitelmistä avaavat oppilaalle uusia tulkintoja teksteistä.</i></p>	<p>S2</p>	<p>L1, L2, L4, L5</p>

Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L7
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L6
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<p>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p> <p> <i>Oppilas perehtyy maailman kieliin, kielen merkitykseen ihmiselle sekä suomen kielen kehitykseen ja vaihteluun. Hän kertoo ja syventää kielenhuoltoon liittyviä tietojaan ja taitojaan.</i></p> <p><i>Monipuolinen lukeminen, kirjoittaminen sekä viestintätilanteiden havainnoiminen ja harjoittelu tukevat oppilasta kielen rakenteiden, rekistereiden, tyylipiirteiden ja sävyjen tunnistamisessa ja oppimisessa sekä auttavat häntä ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia.</i></p>	S4	L1, L2, L4
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	L1, L2, L4
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	L2, L4, L6, L7

Oppilas perehtyy suomalaiseen kirjallisuuteen, sen vaiheisiin ja kansankuvaukseen. Keskeinen teema ja tarkasteltava ilmiö on kulttuurinen identiteetti.

Oppilas kehittää ja syventää erittelyn taitojaan ja oppii analysoimaan lukemaansa. Hän rakentaa lukemastaan aiempaa tietoisemmin tulkintaa ja oppii pohtimaan ja tarkastelemaan kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä lukemiensa ja työstämiensä tekstien kautta. Lukeminen ja oman tekstin tuottaminen kytkeytyvät kiinteästi toisiinsa – oppilas esimerkiksi työstää kirjallisuuteen liittyvän tutkielman tai projektitehtävän.

Oppilas perehtyy teatteriin ja elokuvaan. Hän tutustuu kirjallisuuteen eri taiteenalueilla esimerkiksi kirjallisuuteen musiikissa ja kuvataiteessa. Hän oppii analysoimaan ja tulkitsemaan kuvia, kuten maalaus- ja valokuvataidetta. Myös kirjallisuus mediassa ja median tekstilajit ovat tarkastelun ja oppilaan oman tekstintuoton kohteita.

Oppilas reflektoi oppimistaan itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti tiedostaakseen näkemyksiään ja käsityksiään.

Esimerkkejä oppilaan osallisuudesta laajaan kulttuuritoimintaan: Oppilas osallistuu koulun kirjallisuuspäivään ja muihin kulttuurialueen teemapäiviin ja tapahtumiin tekijänä ja kokijana, hyödyntää kaupungin tarjoamia kulttuurietuja esimerkiksi kulttuuripassia ja on oppilaana mukana koulun ja kirjaston yhteistyössä. Oppilas saa mahdollisuuden jakaa omia kulttuurisia kokemuksiaan ja näkemyksiään luokkatilassa ja koulun tapahtumissa.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoituksiperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja

kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Pehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Pehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliin tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.